

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

II. Andreas Carolstadius primus nostri temporis Sacramentarius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

ter, Berengarium statim ab Ecclesia abscidit; tum etiam hæresin eius per Concilium Romæ celebratum condemnauit. Eius successor Victor Concilium in Turonibus indixit, in quo Berengarius errorem suum abiurauit; deinde relapsus, Romam citatus fuit, præsentibus centum & tredecim Episcopis culpam suam falsus, sua manu eam in rem a se scripta cremauit, ut è Canone cuius initium, *Ego Berengarius, &c.* videre est. Id vero factum fuit Nicolao II. Pontificatum gerente, quem eam ob causam Sacramentarii tantopere oderunt & detestantur: quamuis Lutherus (a) optet ut omnes Pontifices tam Christiane se gerant ut hic erga Berengarium se gessit, ad hanc confessionem eum reducens. Sed tertium relapsus Berengarius, & Gregorio VII. Pontifice erroris conuictus, Archidiaconatu abdicato, ac bonis inter pauperes distributis, in monasterium Cluniacense secessit, ut eius loci Chronicon testatur (b) Morti iam propinquus in lectulo decumbens, exclamasse dicitur, Letho mille mortibus peiori se emori, ob erroris & peccati sui recordationem. (c) *Mi Deus*, inquit (ut Guilielmus Bibliothecarius, qui illo tempore vixit, testatur) *tu hodie mihi, ut spero, apparebis ad meam salutem. Ah! quanto peiore Inferni metus animam meam affligit, ob prauam meam doctrinam; eo potissimum quod eos, quos seduxeram, ad veram Sacramenti sui cognitionem reducere non potui.* Nec tamen hominis huius poenitentia culpam ita deleuit, quin memoria eiusdem hodieque sit detestabilis, ut qui primus omnium Sacramentarij viam strauerit, qui postea infames huius hæresis reliquias recollegerunt. Scribunt quidam, (d) S. Hubertum al. Fulbertum morti proximum, quum monachum hunc in cubiculum suum introeuntem vidisset, exclamasse: *O Deus, quis iste est! Ecce diabolus video auribus eius nascio quid in susurrarem.* Lambertus Danus, Sacramentarius Sedanensis, contra eorum, qui præsentem Berengarium morientem aspexerunt, e usque poenitentiam & confessionem auerunt testimoniam, ait, (e) eum doctrinam suam constantem ad exitum usque defendisse, & in ea animam Deo reddidisse. Chemnitius Lutheranus e contra eum tamquam male dictum hæreticum detestatur (f) Illud quidem negari non potest, nec conuersione nec morte huius hominis, hæresin eius fuisse extinctam, qua, ut Guilmundus scribit, (g) in tres sectas, ut fere hodie etiam Sacramentarium, fuit diuisa. Quidam enim Eucharistiam, ut meram figuram tantum percipiebant,

Alij præsentiam corporis fatebantur quidem, sed ita ut dicerent panis & vini substantiam manere. Alij vero panem & vinum in verum corpus & sanguinem mutari, sed non nisi à pijs ac tanto mysterio dignis percipi, in indignis vero ad priorem panis & vini naturam redire asserebant, hoc modo plus creaturæ quam creatori tribuentes, & verbo Dei vim suam adimcentes.

II. Post Berengarium nemo contra augustum & venerabile Altaris Sacramentum os palam aperire, & Iesu Christi in eo præsentiam negare ausus est. Petrobosiani enim, Abailardi, Albigenes, VValdenses, VVicleuisæ & Hussitæ balbutiebant tantum, corporis præsentiam sub & in pane concedentes: donec tandem anno M. D. XXIV. quidam Lutheri discipulus, & primus quem ille ex sacerdotum ordine Ecclesiæ subtraxit, (h) Andreas Carlstadius nomine (de quo primo libro aliquid diximus) Omnipotentis omnipotiam denuo oppugnare non dubitauit, quod imaginari sibi non posset quemodo idem vno & eodem tempore in altari simul & in cælo esse, & panis caro fieri possit: non memor eius quod Eusebius Emisenus admonet, (i) *Non hic anxie inuestigandum quomodo id fieri possit. Res diuinas non esse scrutandas, sed credendas. Creatoris omnipotentiam, & diuini verbi auctoritatem pro lumine & ratione habenda, neque enim in rebus diuinis quidquam preciosum & admirabile futurum, si scientia nostra comprehendi possent.* Hic igitur magistri gloria inuidens, seque præ illo contemni ægre ferens, postquam duos fere annos Lutheri doctrinam professus fuisset, nouam de S. Sacramento doctrinam comminisci atque proponere statuit, (k) quam à viro humana statura maiori, qui sibi apparuerat, accepisse se aiebat. Hunc quidem ille cælestem Patrem fuisse, Lutherus vero diabolus in Angeli specie fuisse contendit (l) Docuit vero, panem in Eucharistia nihil aliud esse quam signum & symbolum fraternæ ac

Christi

a In magna conf. b Bergom. supple. Chron. Gerson. c Lanfr. de Euchar. Guil. Biblioth. lib. 3. cap. 58. de gest. Angl. Sabell. in Ennead. Vincent. part. 2. spec. lib. 25. cap. 30. d Malinesbur. in Chron. Angl. loc. cit. fol. 112. e Lib. cont. Selnece pag. 31. f Lib. de Cæn. pag. 325. g Lib. cont. Bereng. h Bismarck in Vita Carlstadij Sur. Cochl. Genebr. in Chron. i De Symb. hom. 1. k Alber. contr. Carlstad. Hunnius lib. de Gena. Dni. cap. 14. l Tom. 3. ten. pag. 68. Zuings. in epist. ad quenuam.

Christianæ charitatis: & Salvatorem verba hæc, *Hoc est corpus meum*, pronunciantem, non panem corpus suum appellasse, sed corpus suum quod mense affidebat, commonstrasse, quasi commiserationis in discipulis excitandæ gratia dixisset: Ecce corpus meum in medio vestrum, quod in cruce pro vobis immolabitur; quod tamen (ut alius hæreticus (a) eadem verba interpretatur) mox resuscitatum & ad cælos sublatum videbitis. Sed quid? an quum Saluator ait, *Hic calix est sanguis meus*, an venas suas ostendit, & non id quod in calice erat? Christus, ipsius opinione, sedet ad dexteram Dei ita affixus, ut inde discedere non possit, nisi ad id demum temporis quando ad iudicium universale mortuos è sepulchris est evocaturus. At si in Sacramento sit altaris (b) ait Carolstadius, ut Papiſta & Lutherani dicunt, necesse est, ut è cælo descendat, ut sit in Sacramento, & è Sacramento rursus in cælum ascendat, ut sit in cælo. Sic inæptus hic & demens Christi corpus Naturæ legibus, veluti Prometheus olim Jupiter caucasiæ rupi, alligat vel inter cælum & terram instar Mercurij volitare debere fatuè persuadet. Idem porro alibi inquit, *Sibi tam persuasum esse Christum in pluribus locis esse corporaliter, quam persuasum sit, Sanctam Annam quinque habuisse capita, & innocentem infantem habuisse barbam duodecim cubitos prolixam*. Idemque dictum hoc, *Hoc est corpus meum*, ait, plenam ac perfectam esse periodum, quæ etiam Christus alibi nulla Sacramenti facta mentione, usus sit: eoque à littera capitali H incipere, quod genus litterarum novæ periodi initium designet. Sic igitur verba ista per parenthesis ut Grammatici vocant, inserta esse, sententiã nihilominus integrã. Melius facturos fuisse interpretes, si Græcam illam vocem, τὸ τοῦ, Latinis immistam reliquissent, atque ita legissent, τὸ τοῦ Hoc est corpus meum. Tum enim facile cognosci potuisse, quid vox ista τὸ τοῦ significet, quæ scilicet neutriusq; generis, atque vocem Panis masculini esse generis, eoque cum illo τὸ τοῦ non coniungi, nec inde eorum opinionem confirmari posse qui dicunt panem esse corpus Christi. Tam Græcam enim quam Latinam Linguam non permittere ut sic dicatur, τὸ τοῦ ἄρτος, aut, *Istud panis est corpus meum*. De quidem in ea semper fuisse sententiã, Christum corpus suum monstrantem dixisse, Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur. Neque enim ibi panem monstrare, neque dicere, Panis hic est corpus meum: sed qui dicunt, Panem esse Christi corpus, mentiri, ac sua figmenta proferre. Verba hæc, *Hoc est corpus meum*, utrimq; punctis includenda, eoque sensum eorum neque à præcedentibus neque subsequentibus pendere, jeda

ea distincta à reliquis esse & separata. Quocirca omnino fatendum esse, Christum dicentem, *Hoc est corpus meum non panem, sed corpus suum monstrasse* (c) Quid iam non homo hic plane delirare tibi videtur? qui ut quæstionem hanc tanti momenti decidat, nihil nisi cerebri sui figmenta, absurda plane & ab omni recto iudicio aliena affert!

III. Credo equidem (nec vana fides) Spiritum hunc à quo ille tam rarum, tam altum ac tam excellens mysterium didicit, Spiritum aliquem fuisse familiarem, qui hæc ei commenta in aures atque animum insufflarit, eundem forte quo olim Numa Pompilius sub Ægeriæ Nymphæ nomine familiariter usus est: quem admodum post Lutherum Carolus Kizius scribit, ea occasione Carolstadium diabolum incarnatum appellans. Sed & ipsa veritas hanc confessionem ex ore eius expressit (d) Fateretur enim ipse, sibi verborum istorum, *Hoc est corpus meum*, intelligentiam rimanti, quendam apparuisse, ac revelasse, omnes qui credunt Christi corpus in altari esse, idololatriam committere; & universam Eucharistiam nihil esse quam mortis Jesu Christi commemorationem: eoque tam Papiſtas quam Lutheranos qui aliter credant, esse idololatrias. (e) In initio quidem Carolstadius Lutheri velut alter erat Alexis, & delicia domini: quem etiam cæteris omnibus præferbat, adeo ut in Lipsiensi disputatione contra Eccium primas ipsi dederit, vel potius sese ipsi succenturiarit. at nunc, ut superbos inter semper evenit, odia & iurgia inter eosdem. Novam hanc Carolstadij interpretationem & sententiã complures statim eodẽ ingenio præditi, amplexi; alij vero tamquam insani hominis deliramentum, aspernati sunt. Eius auctorem seu suggestorem alij sanctum, alij malignum spiritum esse dicebant: interim vero Carolstadius in sententiã persistebat. (f) Porro Luthero absente seu latitante adhuc in Alsterensi secessu An. 1521. exeunte (g) idem Vitebergæ, ubi Archidiaconus erat, congregata temerarium adolescentium manu, è templis statuas contractas eiecit, & sacrã Eucharistiã profanis manibus contingendam exhibuit. experiri iubens, an ibi quidquam aliud esset præter panem

a Oecolam. in expos. verb. Hoc est. b Carolstadij in dial. de Cæn cont. Conf. Euth: Lib. de ver. & sat. relig. c Vide Bismarckum in vita arlstadij & Alberum R. 7 d Vid. Lang in vit. Carolstadij e R. d. Schlüsselburg de Cæn ad. f Sel. nec. orat. histor. confes. Aug. pag. 20 Cochl. fol. 126. g Vitebergus in vita Lutheri. cap. 9. n. 4. m. 2.